

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

«Права людини – понад усе»

(до Міжнародного дня прав людини)

Методичний кейс до правової години

Жеребкіна З.Г., завідувач бібліотеки,
Павлова Г. М., бібліотекар

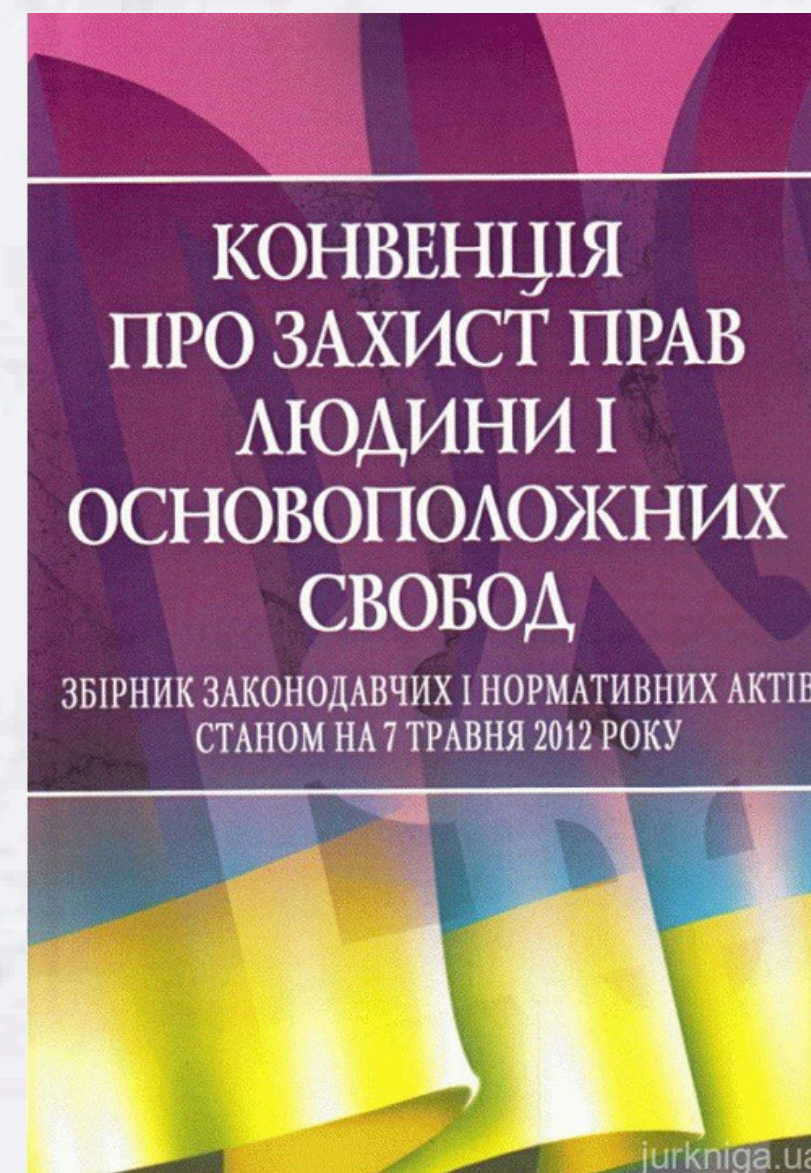
Права людини — це моральні принципи або норми, що визначають певні стандарти людської поведінки й регулярно захищаються муніципальним та міжнародним правом.

Вони зазвичай розуміються як невід'ємні, фундаментальні права, «на які людина має право просто тому, що вона є людиною», і які «притаманні всім людям», незалежно від їхнього віку, етнічного походження, місцезнаходження, мови, релігії, етнічної приналежності чи будь-якого іншого статусу.

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8

Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод із поправками, внесеними Протоколам № 11 і Протоколом №14 з моменту його їх чинності 1 червня 2010 року.

Що належить до прав людини?

- Право на життя
- Тілесну недоторканість
- Повагу людської гідності
- Недоторканість приватного життя
- Особисту та сімейну таємницю
- Захист честі та доброго імені
- Свободу совісті
- Свободу віросповідання
- Правовий захист
- Судовий захист
- Правосуддя

Міжнародні гарантії прав людини

Мова іде про сукупність правових принципів і заходів, заснованих на договорі держав і міжнародних організацій, які забезпечують певний стан міжнародних відносин, статус суб'єктів міжнародного права, виконання міжнародних зобов'язань, дотримання прав, передбачених у відповідному договорі.

Міжнародний захист прав людини

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права

(Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради
Української РСР N 2148-VIII ([2148-08](#)) від 19.10.73)

Держави, які беруть участь у цьому Пакті,

беручи до уваги, що відповідно до принципів, проголошених
Статутом Організації Об'єднаних Націй ([995_010](#)), визнання
гідності, властивої всім членам людської сім'ї, та рівних і
невід'ємних прав їх є основою свободи, справедливості і загального
миру,

визнаючи, що ці права впливають з властивої людській особі
гідності,

визнаючи, що згідно з Загальною декларацією прав людини
([995_015](#)) ідеал вільної людської особи, яка користується
громадянською і політичною свободою і свободою від страху та
нужди, можна здійснити, тільки якщо будуть створені такі умови, за
яких кожен може користуватися своїми економічними, соціальними і
культурними правами, так само, як і своїми громадянськими та
політичними правами,

беручи до уваги, що за Статутом Організації Об'єднаних Націй
держави зобов'язані заохочувати загальне поважання і додержання
прав і свобод людини,

беручи до уваги, що кожна окрема людина, маючи обов'язки щодо
інших людей і того колективу, до якого вона належить, повинна
добиватися заохочення і додержання прав, визнаних у цьому Пакті,

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права

Статус Пакту див. ([995_i17](#))

(Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради
Української РСР N 2148-VIII ([2148-08](#)) від 19.10.73)

Держави, які беруть участь у цьому Пакті,

беручи до уваги, що відповідно до принципів, проголошених
Статутом Організації Об'єднаних Націй, визнання гідності,
властивої всім членам людської сім'ї, та рівних і невід'ємних прав
їх є основою свободи, справедливості і загального миру,

визнаючи, що ці права впливають з властивої людській особі
гідності,

визнаючи, що згідно з Загальною декларацією прав людини ідеал
вільної людської особи, вільної від страху та нужди, можна
здійснити, тільки якщо будуть створені такі умови, за яких кожен
може користуватися своїми економічними, соціальними і культурними
та політичними правами,

беручи до уваги, що за Статутом Організації Об'єднаних Націй
держави зобов'язані заохочувати загальне поважання і додержання
прав і свобод людини,

беручи до уваги, що кожна окрема людина, маючи обов'язки щодо
інших людей і того колективу, до якого вона належить, повинна
добиватися заохочення і додержання прав, визнаних у цьому Пакті,

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

Глобальні гарантії

- Загальна декларація прав людини, прийнята резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року
- Міжнародні пакти про громадянські і політичні права та про економічні, соціальні і культурні права, прийняті резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 року
- Права людини при здійсненні правосуддя, прийняті резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 20 грудня 1971 року
- Декларація про право на розвиток, прийнята резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 4 грудня 1986 року
- Конвенція про права дитини, прийнята резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 року

Регіональні гарантії

- Конвенція про захист прав і основних свобод людини (1950 року)
- Підсумковий акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі (від 1 серпня 1975 року)

Інституційні гарантії

До них належать міжнародні організації та установи, що безпосередньо розглядають питання, пов'язані з порушенням прав і свобод людини, а саме:

- **Центр з прав людини Економічної і Соціальної Ради ООН**
- **Комісія з прав людини ООН**
- **Спеціальні органи ООН** — Комітет із прав людини , Комітет з економічних, соціальних і культурних прав, Комітет з прав дитини, Комітет із ліквідації расової дискримінації , Комітет проти застосування катувань
- **Верховний комісар ООН** із заохочення і захисту всіх прав людини (з прав людини). За розпорядженням Верховного комісара ООН з прав людини встановлено «лінію прямого зв'язку з питань прав людини» — постійно діючу лінію факсимільного зв'язку, яка дозволяє Центру з прав людини ООН контролювати надзвичайні ситуації в галузі порушень прав людини
- **Європейський суд з прав людини**

Конституція України - Розділ II

ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Стаття 21. Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Права людини в Україні

Основою для будь-якої держави має бути дотримання, захист прав і свобод людини. В Україні кроки до реального захисту прав і свобод почалися тільки з набуттям незалежності.

У Конституції України окремий розділ присвячено правам і свободам людини та громадянина.

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96

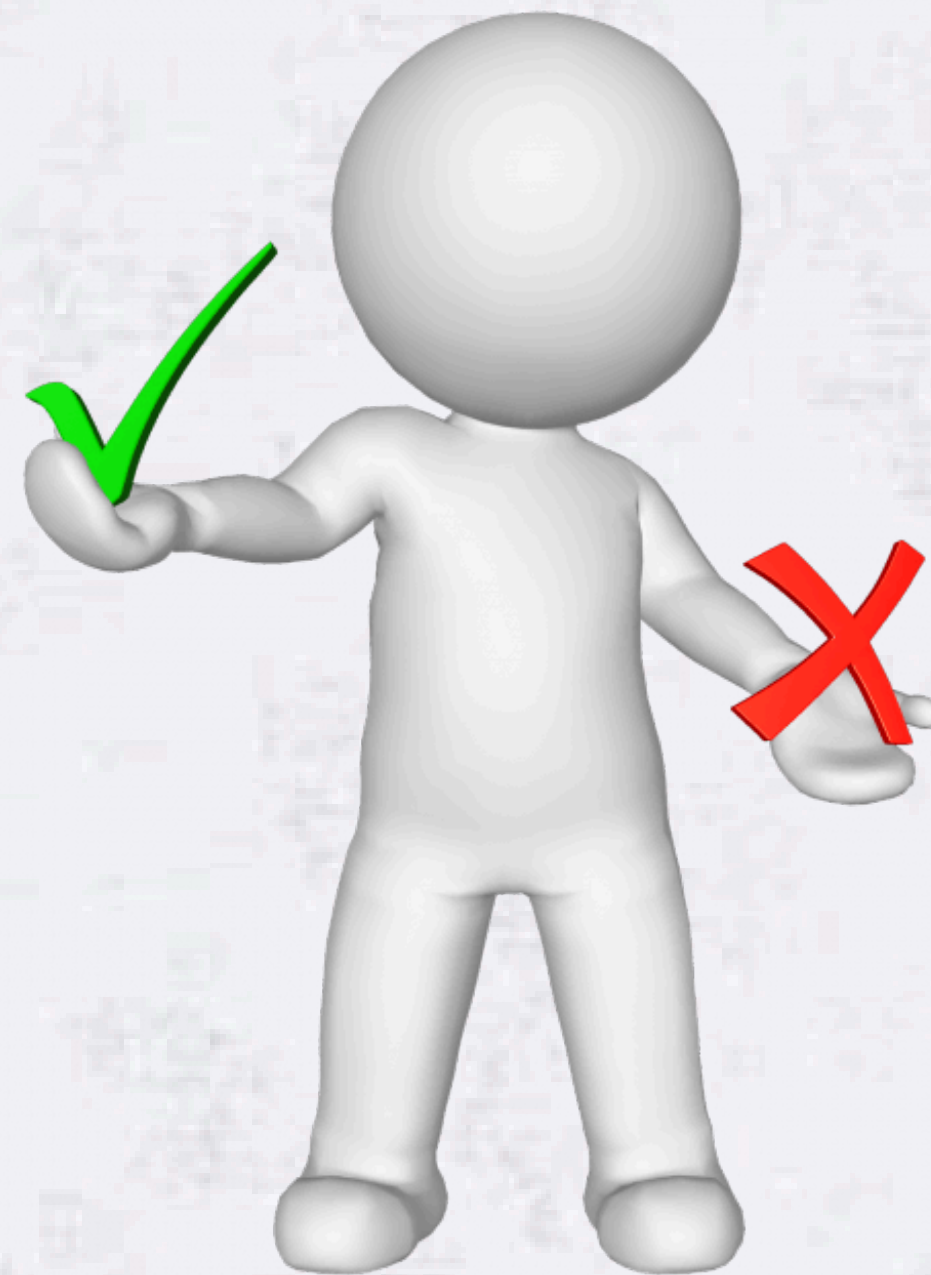

Конституція України

Стаття 21 Конституції України визначає, що всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Стаття 22 Конституції України підкреслює, що за прийняття нових законів або при внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

<https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

Права людини і громадянина в Україні можуть обмежувати тільки у випадках, прямо передбачених Конституцією та з метою:

- врятування життя людей та майна;
- запобігання злочинів чи його припинення;
- забезпечення інтересів національної безпеки, територіальної цілісності, громадського порядку, економічного добробуту;
- забезпечення охорони здоров'я і моральності населення, захисту репутації або прав і свобод інших людей;
- запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно.

Український фактор при створенні міжнародних документів

Саме з ініціативи української делегації в 1948 році на конференції в Сан-Франциско, комітет, очолюваний головою української делегації Дмитром Мануїльським, сформулював преамбулу, цілі та принципи [Статуту ООН](#).

На його пропозицію до Статуту ООН було включено низку важливих положень про загальну повагу прав і основних свобод людини.

Український фактор при створенні міжнародних документів

1993 року Україна взяла участь у роботі **Всесвітнього конгресу** з прав людини, який проходив у **Відні** (Австрія). Після конгресу розпочалося вироблення нової концепції правового статусу людини, що був закріплений у **Конституції** 1996 року, другий розділ якої повністю присвячений розгляду цього питання.

Зокрема, **стаття 22** визначає, що перелік прав і свобод, закріплених Конституцією, не є вичерпним.

Україна підписала та ратифікувала

Римський статут Міжнародного кримінального суду.

Офіційний переклад

РИМСЬКИЙ СТАТУТ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

Римський статут ратифіковано із заявами та [поправками](#) до нього Законом [№ 3909-IX від 21.08.2024](#)

также див. [Висновок Конституційного Суду](#)

Щодо набрання чинності для України [Поправками](#) 25.10.2025 див. Лист Міністерства юстиції [№ 72/14-612-157225 від 19.11.2024](#)

{Сканована копія}

Преамбула

Держави-учасниці цього Статуту,

свідомлюючи, що всі народи об'єднані спільними узами та що взаємне переплетіння їхніх культур утворює спільну спадщину, і будучи стурбованими тим, що ця крихка мозаїка може в будь-який час зруйнована;

пам'ятаючи про те, що за теперішнє століття мільйони дітей, жінок і чоловіків стали жертвами неймовірних злочинів, які глибоко вразили свідомість людства;

визнаючи, що такі тяжкі злочини загрожують миру, безпеці та добробуту світу;

підтверджуючи, що найбільш тяжкі злочини, які викликають занепокоєння всього людського співтовариства, не повинні залишатися непокараними та що їхнє ефективне переслідування повинно бути забезпечене як заходами на національному рівні, так і шляхом співробітництва міжнародного співробітництва;

будучи сповненими рішучості покласти край безкарності осіб, які вчиняють такі злочини, і будучи згодні сприяти запобіганню подібним злочинам;

вважаючи, що обов'язком кожної держави є здійснення її кримінальної юрисдикції щодо осіб, які несуть відповідальність за вчинення міжнародних злочинів;

Україна є учасницею таких європейських договорів:

- Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ) (1950 р.)
- Протокол № 6 до ЄКПЛ щодо скасування смертної кари в мирний час (1983 р.)
- Протокол № 12 до ЄКПЛ щодо загальної заборони дискримінації (2000 р.)
- Протокол № 13 до ЄКПЛ щодо скасування смертної кари за будь-яких обставин (2002)
- Рамкова конвенція про захист національних меншин

Права людини в Україні під час російського вторгнення

21 травня 2015 року Верховна Рада України ухвалила Постанову про вихід із деяких зобов'язань:

- **Міжнародний пакт про громадянські та політичні права** (статті 2, 9, 12, 14, 17),
- **Конвенція про Захист прав людини та основоположних свобод** (ст. 5, 6, 8, 13)
- **Європейська соціальна хартія** (ст. 1 ст. 2, 4 стор. 2-3, 8 с. 1, 14 с. 1, 15,16,17 с. 1а стор. 1в, 23,30, 31 с. 1-2)

...на **Донбасі** до «припинення Росією агресії на сході України»

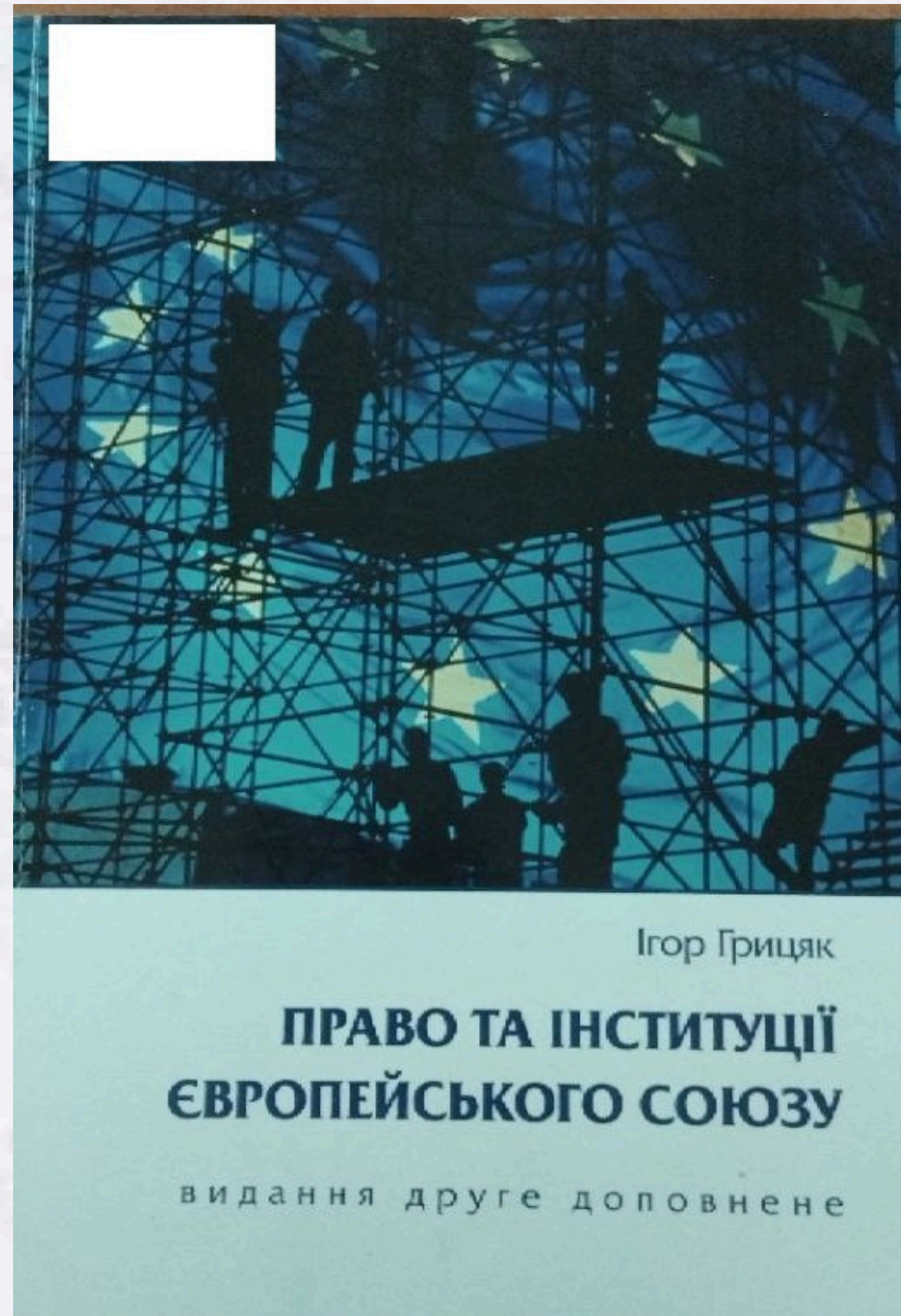
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96

Методичний кейс

Із фондів бібліотеки ХАНО

Грицяк І. **Право та інституції Європейського Союзу** : навчальний посібник / І. Грицяк. – Вид. 2-е, доповн. – К. : «К.І.С.», 2006. – 300 с.

У навчальному посібнику викладено суть основних складників концепції Європейських співтовариств і Європейського Союзу, правової та інституційної систем цих міждержавних утворень. Змістова структура посібника побудована з урахуванням нинішнього функціонування найважливіших елементів згаданих систем Європейського Союзу.

Із фондів бібліотеки ХАНО

Свобода П. Вступ до європейського права
/ П. Свобода ; пер. з чеської. – К. : «К.І.С.»,
2006. – 280 с.

«Вступ до європейського права» є найкращим підручником для тих, хто бажає розпочати вивчення цієї фундаментальної як за глибиною дослідження, так і за важливістю для сучасної України дисципліни.

Із фондів бібліотеки ХАНО

Конституція України [офіційний текст]. – Київ : КМ Publishing, 2006. – 102 с.

Виховні заходи:

- [Круглий стіл "Минуле - вчитель майбутнього"](#) (до Дня прав людини)
- [До Дня прав людини](#) (у рамках проведення тижня права)
- [Виховний захід до дня Прав людини](#)
- [Виховний захід до Дня захисту прав людини](#)
- [Виховна година до Міжнародного Дня прав людини «Права та обов'язки»](#)
- [Виховний захід, присвячений Міжнародному Дню захисту прав людини. «Наші права- щасливе майбутнє»](#)
- [Міжнародний день прав людини: інформаційно-методичні матеріали](#)
- [Виховний захід на тему "Права людини"](#)

Літературні ігри:

- Літературно-правова гра «Ти людина, значить маєш права» до Міжнародного дня прав людини
- Інтелектуальна гра для старшокласників «Що? Де? Коли?» До Міжнародного дня ПРАВ ЛЮДИНИ
- Урок-гра «Свої права знай, та про обов'язки не забувай!»
- Квест "Знавці прав людини"

Книжкові виставки:

- Віртуальна книжкова виставка “Верховенство права”
- Книжкова виставка «Права людини в правовій державі» (у межах Всеукраїнського тижня права).
- 10 грудня - Міжнародний день захисту прав людини
- Книжкові виставки до Дня прав людини
- «ПРАВА ЛЮДИНИ – ГАРАНТІЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА»:
до Міжнародного дня прав людини

Відеоогляди:

- [МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ](#)
- [Фотофлешмоб до Міжнародного дня прав людини \(10 грудня\)](#)
- [10 грудня - Міжнародний день прав людини. Вікторина.](#)
- [10 грудня- Міжнародний день прав людини](#)
- [ПРАВА ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ. УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПІДЛІТКІВ В УКРАЇНІ](#)
- [Історія. Громадянська освіта. Що таке «права людини»](#)

Відвідайте сайт Харківської академії неперервної освіти

<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?news-category=%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B8>

З метою інформаційної підтримки педагогічних і шкільних працівників Харківщини на сайті створено розділ «Бібліотека», який поділяється на підрозділи: Видання Академії, Підручники та Шкільні бібліотеки

- У цих підрозділах можна знайти інформацію:
  - про надходження підручників до області;
  - рекомендації щодо відбору підручників;
  - кейси матеріалів методичних вебсемінарів, які розкривають систему роботи шкільних бібліотек в умовах дистанційного навчання та воєнного стану;
  - щомісячні Календарі знаменних і пам'ятних дат;
  - буктрейлери, презентації, слайд-шоу до знаменних дат і подій тощо.

Дякуємо за увагу!